

PROLOOG

SPEELT

DE EERSTE 1 MEI

Geschreven in opdracht van Toneelwerkgroep Proloog

door

Bert Kok

in 1978

In 1981 gedeeltelijk herschreven en aangepast

door het spelerskollektief.

Regie Jan Cornelis Nootenboom

<u>Personen:</u>	August Spies	: Rik Hancké
	Cyrus Mc Cormick (Pa)	: Dries Smits
	Darius Mc Cormick (zoon)	: Jan Smeets
	Vrouw van laarzenmaker	: Helen Juurlink
	Abattoirknecht	: Jan Smeets
	Arbeidersvrouw	: Lisette Mertens
	Gompers	: Dries Smits
	Powderly	: Jan Smeets
	Man en vrouw die demonstreerden	: Rik Hancké, Helen Juurlink
	Johnson van Pinkerton	: Dries Smits
	Krantenjongen	: Rik Hancké
	Krantenmeisje	: Lisette Mertens
	Drogist	: Jan Smeets
	Koor slottekst	: Rik, Helen, Dries, Lisette, Jan
	Koor Lied	: Allen

Spies

1 Mei. Het is vandaag 1 mei,
de strijddag van de arbeidersbeweging.

Lied:

Maar ben je vergeten waarvoor we vechten

Een maatschappij voor de mensen en niet voor het geld

We zijn er nog lang niet, ze blijven ons knechten

Als wij durven te strijden; zijn hun dagen geteld

Dat is al bijna honderd jaar zo. De eerste 1 mei die zeg maar over de hele wereld gevierd werd was mei 1890. Maar ik was toen al dood! Opgehangen! Mijn naam is verbonden met de 1 mei waarmee het allemaal is begonnen: 1 mei 1886.

Ik heet Spies, August Spies, 31 jaar. Ik kom uit Hessen} en ik woon nu al 14 jaar in Amerika, de laatste jaren in Chicago.

Voor al over Chicago gaat dit verhaal, Chicago, 1 mei 1886.

We beginnen!

Mc Cormick

Ik ben Mc Cormick, Cyrus Mc Cormick. Cyrus is een koningsnaam, maar in ben geen koning, ik ben wat August in zijn blaadje "Arbeiterzeitung" een kapitalist noemt.

Ik ben de trotse eigenaar van de Mc Cormick landbouwmachinefabriek in Chicago. Wat moet ik in een stuk over 1 mei, heb ik gezegd, 1 mei zegt me niets.

1 mei 1890 was ik trouwens al dood. Kinkhoest. Toen was mijn zoon al de trotse eigenaar van de Mc Cormick-fabrieken.

Daar heb ik wel éven zorgen over gehad. Dat heeft er nog even om gespannen op die eerdere 1 mei, 1886.

Ja daarom heb ik er wel mee te maken gehad. En hoe! Daarom ben ik in dit stuk. En om de grotere economische verbanden uit te leggen, want dat kun je aan de dames en heren arbeiders en arbeidsters hier niet overlaten. Weten zij veel!

Wat zal ik jullie eens uitleggen? Waar zal ik beginnen.....

De geschiedenis van de arbeid, die is al zo oud! Zo oud als de mensheid. Maar daar zal ik nu maar niet beginnen, Ik zal het jullie uitleggen zoals ik het mijn zoon uitlegde. Die was nog niet zo oud, dus dat kun je wel volgen. Darius!

Darius

Ja papa

Cyrus

Kom op mijn knie.

Darius

Ja papa

Cyrus

Niet te wild zitten mijn jongen, niet te wild, papa is moe. Papa heeft hard gewerkt.

Darius

Waarom neem je dan niet meer mensen om voor je te laten werken papa? Er zijn noch genoeg werkelozen?

Cyrus Slim jongetje he, Darius. Er zijn twee miljoen werkelozen in Amerika. Nee Darius, dat is het niet, er is werk wat papa niet door arbeiders kan laten doen, dat moet hij zelf doen.

Darius De winst uitrekenen!

Cyrus Slim ventje he? Nee jochie, daar word je niet moe van, dat pept je alleen maar op! Papa heeft problemen.

Darius Met geld?

Cyrus Ais papa zorgen heeft is het toch altijd met geld, malle jongen!

Darius Papa, worden we arm?

Cyrus Nee, malle jongen.
Vreemd hè, de angst aan zo'n jongen om ineens alles kwijt te zijn. Dat moet nog een soort pioniersgevoel zijn, van toen we met heel ons hebben en houwten op één kar het vrije westen introkken om ons geluk te beproeven. Nou, dat is ons gelukt, gelukkig! Wij zitten aan de goeie kant. 1% van de families hier in de States is rijker dan de overige 99% bij elkaar. Wij zitten aan de kant van die 1% dus.

Darius Papa, mag ik een hobbelpaard?

Cyrus Jij mag een hobbelpaard. Maar je hebt er toch al een? (GEÏRRITEERD)

Darius Heb ik er twee.

Cyrus Zo'n rakker toch. Hij begrijpt het principe! Maar ik vergeet mijn zorgen.

Darius Waarom heb je nou zorgen, pa?

Cyrus De mensen in mijn bedrijf worden lid van een vakvereniging, jongen, steeds meer!

Darius Nou en? Ze moeten toch zoveel werken dat ze nauwelijks tijd hebben om bij elkaar te komen?

Cyrus Dat is het hem juist. Ze willen werktijdverkorting. De 8-urendag.

Darius De 8-urendag? 8 uur werken en verder vrij? En wat moeten ze met die vrije tijd? Rondslechteren en zich bezuipen zeker!

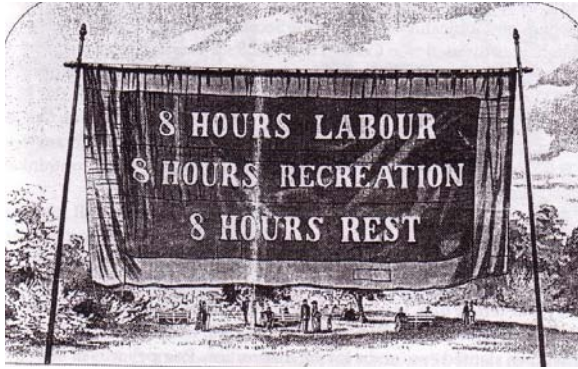
Cyrus Ja, of nadenken!

Darius Nadenken arbeiders? Zich bezuipen pa! En rondslechteren!

Cyrus Jij bent veel te onbezorgd jongen. Ga van mijn schoot, ga spelen (DUWT HEM ERAF)

Darius Pa, ik weet niet wat ik moet doen, ik verveel me.

Cyrus Stil ik heb zorgen. Ik moet ook nadenken

Lied:

(De achturenmars, 1890)

Acht uur, acht uur

Geen langer arbeidsuur

Ten strijd, komt allen op ten strijd

Ten strijd, voor acht uur arbeidstijd

Vrouw laarzenmaker Mijn man is laarzenmaker. Eigenlijk was hij sigarenmaker. Maar hij was lid van de sigarenmakers bond. En daarom heeft zijn baas hem ontslagen. Ze hebben een lijst, die bazen, een lijst van arbeiders die georganiseerd zijn bij de bond. De zwarte lijst. Hij mocht niet meer in de sigarenindustrie. Dus is hij laarzenmaker en lid van de bond van laarzenmakers.

Vroeger werkte hij 10 uur. Als laarzenmaker werkt hij 14 uur. Voor anderhalve dollar per dag! Hij gaat weg als het donker is en hij komt terug als het donker is. Hij is een goede huisvader. Hij maakt zich veel zorgen om ons. Wat zien de kinderen geel, zegt hij vaak. Dat is het kaarslicht, zeg ik hem dan. Als je de kinderen overdag zou zien. Zou je zien dat het best meevalt. Zorg jij nou maar dat je niet wordt ontslagen.

Abattoirknecht Ik ben dakloos. Eigenlijk ben ik niet echt dakloos, maar ik ben abattoirknecht en werk 16 uur per dag. Ik heb een "kamer" aan de andere kant van de stad.

En voor die paar uur is het niet de moeite om daar helemaal heen te gaan. Bovendien ben ik bang om te laat te komen. Je staat zo zonder werk! Ik ben maar alleen, dus wie moet me wekken? Als ik hier op straat slaap, ben ik dichterbij mijn werk en er is altijd wel een politieagent zo vriendelijk is me op tijd te wekken.
(de achturenmars fluitend af)

Arbeidster Ik zou het verdomme anders willen, maar ik weet niet hoe....

Wij komen uit Ierland, mijn man en ik.

Daar hadden we geen werk en we leefden van gestolen uien.

Toen hoorden we van een land waar iedereen vrijheid had en werk:
Amerika!

Daar zijn we heengegaan, kleumend op het voordek van een schip vol immigranten. Het geld voor de overtocht hebben we gestolen. Wij hebben ons een weg naar de vrijheid gestolen, zou je kunnen zeggen.... hoewel.... vrijheid....

We kwamen hier in Chicago terecht en mijn man vond werk. Als overlader Maar anderhalve dollar, dat noem ik nog geen vrijheid... Zeker niet als er kinderen komen.... Daarom ben ik ook gaan werken op de steenfabriek....

Toen konden we met ons gezinnetje één kamer huren, dat is meer dan de meeste hebben, die zitten met drie of vier gezinnen op een kamer.

Als we dan 's avonds op ons kamertje zaten, met de kinderen, dan zeiden we tegen elkaar: "Dit is Amerika...."

Ja, ik ben een beetje lang van stof, maar ik heb het allemaal meegemaakt dus wil ik ervan vertellen.

Opeens was het krisis.

Mijn man werd ontslagen. Zijn baas zei tegen hem:

"De mannen gaan eruit! Daar komen vrouwen voor in de plaats! Dat is goed voor de vrouwen en goed voor mij!

Voor de vrouwen is het goed dat ze niet op straat rondslenteren, dat geeft maar prostitutie. En voor mij is het goed, want vrouwen betaal je minder."

Elke dag gaat mijn man werk zoeken. Soms komt hij dronken thuis. "Godverdomde vrouwen!", roept hij als hij 's nachts thuiskomt. Dan moet ik hem stil krijgen, anders worden de kinderen wakker...., en de andere families...

En als ik hem dan naast me in bed heb ,probeert ik het hem ook nog uit te leggen?

Wees blij, dat vrouwen kunnen werken, fluister ik dan daardoor hebben we nu nog een beetje loon. Die krisis hebben de vrouwen niet gemaakt Waren we nog maar in Ierland zucht hij dan.

Stomkop!, fluister ik dan hard bij zijn oor stomkop, daar was het toch ook niet beter, daar waren ook bazen.

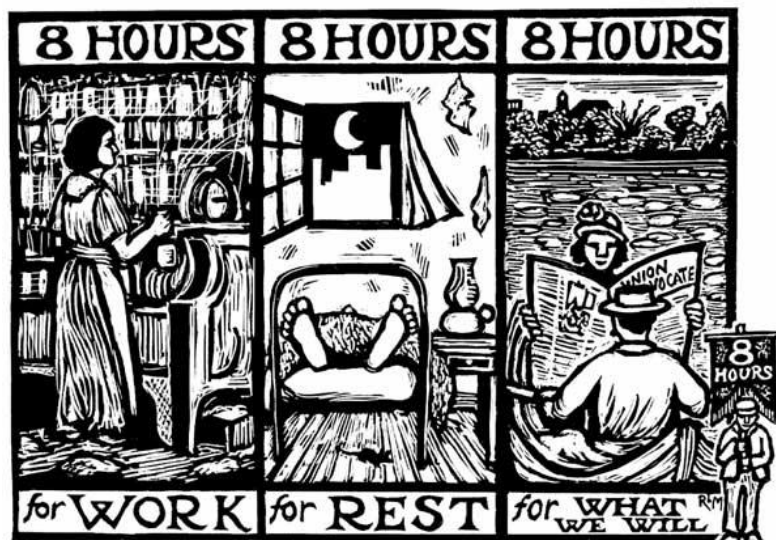
Maar mijn man luistert niet. Hij ligt op zijn rug en wil liederen over Ierland zingen,

En dan lig ik naast hem te hopen dat hij snel zijn kop houdt, en dat hij in slaap valt, dat hij niet begint te vrijen. Ik ben moe. Wat moeten we als ik weer zwanger zou worden?

Hij snapt het allemaal niet en houdt mij maar uit mijn slaap, terwijl ik weer vroeg op moet om 12 uur te gaan werken

(DE ACHTURENMARS FLUITEND AF)

- Gompers Minder loon, dat was natuurlijk niet de bedoeling.
 Sorry, Gompers is mijn naam, voorzitter van de AFL, net opgericht.
 Goed onthouden A.F.L. betekent American Federation of Labor. Amerikaanse Federatie van de Arbeid.
 Een overkoepelende organisatie van vakverenigingen.
 Ik ben begonnen als sigarenmaker. Toen voorzitter van de sigarenmakersbond.
 Nu voorzitter van de AFL en ik ben van plan dat te blijven tot 1924, dan ga ik dood.
 Ik ga iets spannends doen. Telefoneren. Ik heb een telefoon.
 Want zoals ik al zei: onze bond bestaat pas en telefoon bestaat ook pas.
 Ik ga telefoneren met meneer Powderly, van een andere bond, de Knights of Labor, Ridders van de Arbeid dus.
 Aan de naam kan je al horen dat het mis is. Maar ze zijn veel groter dan wij, bijna 700 000 leden en aan de basis zien veel werkers de 8 uren dag wel zitten.
 Dus ik bel hem maar even.
- Powderly U spreekt met Powderly
- Gompers Gompers hier.
- Powderly Wie zegt U?
- Gompers Gompers
- Powderly Ah, Gompers, van de AFL. Met twee woorden spreken, Gompers.
 U spreekt met meneer Gompers, dat is netter.
 En U als leider moet de arbeiders toch het goede voorbeeld geven!
 Laat onbeschaamdheid toch over aan de socialisten.
- Gompers Meneer Powderly, ik heb niks tegen socialisten, ik bel u..
- Powderly Nooit een gesprek met IK beginnen Gompers.
- Gompers U wordt door mij gebeld over de 8 uren beweging. U weet er is een beweging waar wij nogal goed inzitten, de 8 uren beweging.

Onze bond heeft de resolutie aangenomen om uw bond uit te nodigen daaraan mee te werken.

Ons kongres heeft gezegd:

Lied: (Op de wijs van "Beverlo", uit Mistero Buffo)

Wij zijn vol hoop naar Amerika gekomen
Om er te werken, vervuld van vrijheidsdromen
Om er te werken, vervuld van vrijheidsdromen
Maar werkloosheid en armoede werd ons deel

Refrein

Wij willen de crisis niet betalen
Want bij ons is niks te halen
Het kapitaal heeft kapitalen
Laat de winsten dus maar dalen

De bazen willen elkaar beconcurreren
Ze dwingen ons om te veel te produceren
Ze dwingen ons om te veel te produceren
En als dat gebeurd is staan wij op straat

Refrein

Wij willen de crisis niet betalen

Wij eisen dat men de arbeid zal verdelen
Door korter werken, en 't volle loon behouden
Door korter werken, en 't volle loon behouden
Verdwijnt do werkloosheid en onze smart

Refrein

Wij willen de crisis niet betalen

Powderly	Was dat het? Ik kan daar niet tegen zijn! Ik kan daar niet tegen zijn!
Gompers	Mag ik daaruit opmaken dat uw bond meedoet?
Powderly	Nee nee, wanneer moet dat rond zijn? Over anderhalf jaar
Gompers	1 mei 1886
Powderly	1 mei 1886 al? Kijk u eens, in ons program in 1874 staat al. Even kijken waar het staat. Het staat er, ja: "Wij zijn voor een

geleidelijk terugbrengen van de werkuren tot de 8 uren dag en voor een zodanig gebruik van machines, dat handarbeid overbodig wordt”.

Gompers Welke termijn had u in uw hoofd?

Powderly Termijn? 1900..... 1910..... Langere termijn zeg maar.

Gompers Zullen we zeggen 1 mei 2000? Nee Powderly, er is werkeloosheid nu! De arbeiders worden tegen elkaar uitgespeeld nu! De mensen hebben het slecht nu!
En jij wil wachten???

Powderly Maar als de fabriekseigenaren nu niet willen? (RUSTIG BELEREND)

Gompers Een algemene werkstaking.

Powderly Ik ben niet zo voor staking. Staking is en blijft een overblijfsel uit de barbarentijd. (BELEREND)

Gompers Zolang het kapitalisme bestaat is de barbarentijd nog niet voorbij, Powderly.

Powderly Meneer Powderly graag. (KWAAD) Als we nou eens beginnen met ons fatsoenlijk te gedragen, Gompers, dan zijn we al een heel eind. Zullen we eerst 9 uur zeggen?

Gompers Gelul. Doen jullie mee of niet?

Powderly Meneer Gompers, 1 mei 1886 is veel te snel, voor de 8 uredag. Mijn arbeiders zullen het niet begrijpen. Ik blijf tegen die datum aanhikken

Lied:

(De achturenmars, 1890)

Acht uur, acht uur

Geen langer arbeidsuur

Ten strijd, komt allen op ten strijd

Ten strijd, voor acht uur arbeidstijd

Spiess

Eindelijk ben ik weer.

Als die bonzen in de bond gaan praten, duurt het altijd zo eindeloos.... En ze willen nooit wat veranderen.

Wij wel. Onze groep heette de Sociaal Revolutionairen. Wij wilden het kapitalisme afschaffen. Wat zeg ik, dat willen we nog. We waren met 2000 mensen in Chicago. Die 8 uren beweging zagen wij eerst niet zo zitten.

Kom op 1 mei op straat, maar gewapend, hebben we geroepen. Vecht niet alleen voor meer brood en boter! Maar onder de arbeiders hoorde je het steeds meer roepen:

"Vanaf 1 mei moet geen arbeider meer dan 8 uur per dag werken.

Acht uur om te werken

Acht uur om aan te sterken

Acht uur voor het verstand"

Toen zijn we mee gaan vechten.....

Ach, als de arbeiders hun verstand gaan gebruiken, dan zullen ze vanzelf zeggen:

"Weg met het systeem waarin we worden uitgebuit.

Weg met het systeem waarin we zomaar op straat kunnen worden gezet.

Weg met het systeem waarin ons loon zo weinig waard is.

Weg met het systeem waarin we geen baas over ons eigen leven zijn.

Dat schrijven we in onze krant: 'Arbeiderzeitung'.

Deze. (TOONT KRANT) Maar in deze krant (TOONT ANDERE KRANT), 'De Chicago Mail' staat:

"Arbeiders laat je niet misleiden door de leiders van de 8uren beweging. Ze zijn helemaal niet uit op jullie voordeel. Al wat ze willen zijn rellen en plunderen!"

Het staat er, met mijn naam erbij: "Heethoofd Spies", maar het is al te laat van de Chicago Mail.

30 April:

20.000 arbeiders hebben de 8 urendag al gekregen.

25.000 arbeiders vragen erom. Die willen niet gaan staken.

55.000 overladers gaan in staking als ze morgen geen 8urige werkdag krijgen.

En nog eens 27.000 meubelmakers, gasfitters, loodgieters, ijzergieters, steenbakkers, pakhuisknechten, drukkers, en nog meer!

Arbeidster

En toen was het

Arbeider

1 mei

Arbeidster

Het was een prachtige dag

Overal zag je politie....

Er waren er veel te weinig, had de burgemeester gezegd, om alle relletjes de baas te worden. Ze liepen erbij met boze bleke

smoeltjes. Ze zagen er niet erg indrukwekkend uit. Ze waren ook in de minderheid. Overal zag je arbeiders, arbeidersvrouwen, arbeiderskinderen. Het leek wel of ze allemaal op straat liepen. Sommige liepen alleen te wandelen, omdat ze staakten en dus vrij hadden. Er waren er ook die liepen te kijken waar de relletjes waren. Maar er waren geen relletjes. Alleen demonstraties.

Er waren vreselijk veel demonstraties.

Je bleef staan kijken tot een demonstratie voorbijgelopen was, je liep de hoek om en dan zag je er weer een, met vlaggen.

Mijn man en ik zagen ook twee demonstraties die elkaar tegen kwamen. Ze omhelsden elkaar, ze sloegen mekaar op de schouders en gingen samen verder. Dat was zo'n mooi gezicht, daar zijn we bij gaan lopen.

En we roepen: 8 uren om te werken

8 uren om aan te sterken

8 uren voor het verstand

Arbeider

Werkloosheid is niet nodig doodgewoon

8 uur werk voor elk persoon

Met behoud van loon!

Arbeidster

Ja, dat riep die opeens.

Ik wist niet wat ik hoorde, het is niet zo'n spraakzame anders. Alles was anders, die dag.

De rijtuigen van de hoge heren bleven van de straat. De agenten die niks deden. Het was of de straat van ons was. Er waren wel 60.000 mensen op de been, zeiden ze.

Alleen in Milwaukee, hoorden, we de volgende dag, was de politie met stenen bekogeld en toen waren ze gaan schieten: 9 doden. De 2e mei, zondag, gebeurde er eigenlijk niks. We wachtten af...

Arbeider

Op 3 mei nam de onrust toe.

Zoon Mc Cormick Dat kwam door papa, (ADEMHALEN TUSSEN DE ZINNEN)

of beter door papa's arbeiders,

of beter door papa's vroegere arbeiders.

16 februari had hij 1.400 onruststokers ontslagen. Ja, want ze waren vakbondslid. En papa wilde liever jonge onschuldige knapen uit de dorpjes uit de buurt. Ja, papa zegt altijd: "Ik ben hier de baas. Dan moet ik ook kunnen inhuren en er uitsturen wie ik wil." Zegt papa dus hè, mijn tijd komt nog.

3 mei. Ik sta bij de poort te kijken, komen er opeens zo'n 500 woestelingen aanrennen. Ik til mijn hoepel op om te slaan maar mij zagen ze niet eens. Ze begonnen met stokken en stenen op de werkwilligen in te beuken. Ik direkt de politie bellen, maar dat was heel moeilijk want de telefoniste was solidair met de stakers, zei ze.

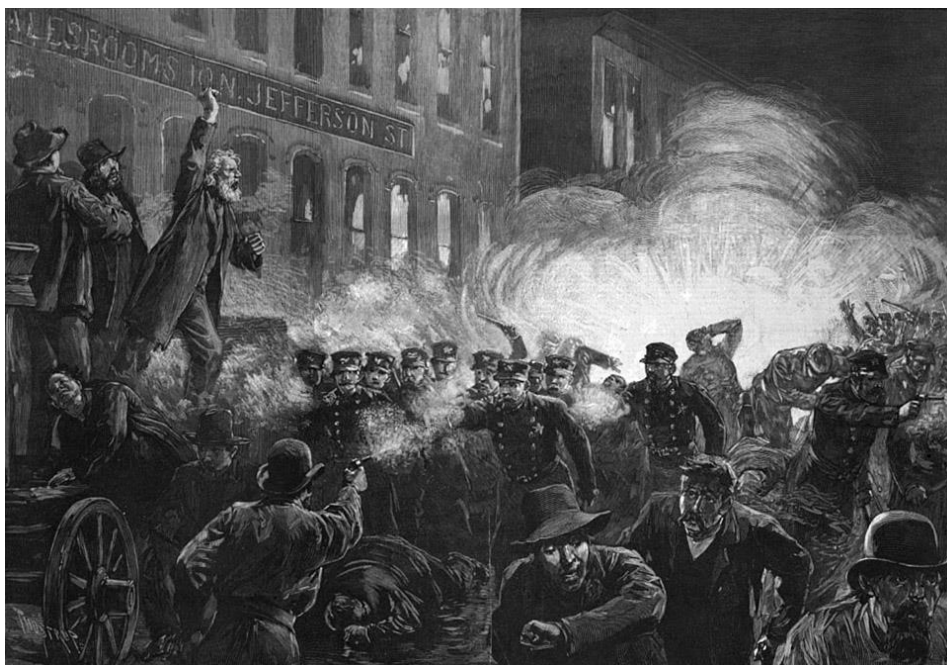
Spies

Dat was zo gegaan, ik sprak net een vergadering toe van de vereniging van houtsjouwiers. Er waren 6000 man. Mannen, zei ik in het Duits, want ik sprak altijd Duits. De houtsjouwiers waren ook meest Duitsers. Mannen het is pas 3 mei. We zullen zien wie er het eerst door de knieën gaat, de bazen of wij. Ze vergeten dat de stakers een uitkering krijgen. Ze vergeten dat we het lang uithouden. Maar komen ze achter. Waar het om gaat deze dagen mannen, is eenheid. Dat we met zijn allen pal staan voor onze eisen. Geen gaten laten vallen in ons front. Daar gaat het om.

Toen gaat opeens de bel voor de ploegenwissel bij Mc Cormick zo'n 3 á 4 blokken verderop. "Eropaf, eropaf!", hoor ik opeens roepen en 500 houtsjouwiers die net ontslagen waren bij Mc Cormick stormen naar de fabriek.

Johnson

Nou mag ik, want ik was een ooggetuige. Een hele bijzondere. Ik ben Johnson van Pinkerton. Johnson heet ik dus en Pinkerton heet mijn baas. Pinkerton van het Pinkerton Detectivebureau. Het beroemde detectivebureau PINKERTON! Dat kent u toch wel? Ik was daar dus ook niet om iemand te schaduwen in een echtscheidingszaak, dat soort dingen doen we ook, maar veel belangrijker is ons werk als bedrijfsbewakers. Partikuliere bedrijfsbewaking dus. De politie hier in Chicago kan het helemaal niet aan, dus beschermen wij. Bewapend, ja, ik heb een wapen (LAAT HET ZIEN) Boeiend vak. Afwisselend. Veel met mensen te maken! Grote rel daar, voor die Mc Cormick-fabriek. De politie kwam natuurlijk weer veel te laat, wij waren er allang. Eerst elf officieren, hoe-hoe-hoe-hoe-hoe in een patrouillewagens. Toen de gewone agenten, 200, in looppas links-2-3-4, links-2-3-4. Voordat die jongens schietklaar waren, had ik er al een neergeschoten. Het resultaat viel nog tegen; Een dooie, zes zwaargewonden.

Krantenjongen LEES DE ARBEITERZEITUNG! WRAAK!! 1 DODE EN 6 GEWONDEN BIJ RELLEN VOOR DE MC CORMICK FABRIEK! WRAAK! ARBEIDERS GRIJPT DE WAPEN!

Krantenmeisje LEES DE CHICAGO MAIL! ARBEIDERS WILD GEWORDEN! PARTICULIER EIGENDOM NIET LANGER HEILIG!

Krantenjongen Zo is het! LEES DE ARBEITERZEITUNG! WRAAK!! 1 DODE EN 6 GEWONDEN BIJ RELLEN VOOR DE MC CORMICK FABRIEK! WRAAK! ARBEIDERS GRIJPT DE WAPEN!

Drogist Help! Politie! Help!

Pinkerton Rustig, brave man. Roep de politie niet, die komen toch altijd te laat. Wat zijn de problemen?

Drogist Mijn hele winkel hebben ze in elkaar geslagen ik ben drogist, ziet u.

Pinkerton Nee. Dat is toch geen reden om uw winkel in elkaar te slaan?

Drogist Omdat ik de politie gebeld heb! Ik heb een telefoon en een paar dagen geleden was hier een rel en toen heb ik de politie gewaarschuwd. Zodoende. Alles kapot!

Pinkerton Stop! Ik weet genoeg! Hoe zagen ze eruit?

D Drogist Eh...Arbeiders! Met van die petten en met werkkielen, ja, nu weet ik het weer, met van die ruwe werkhanden.

Pinkerton Ik weet genoeg! (SLUIPT WEG)

Krantenjongen Vanavond is er een protestmeeting bij de Hay Market. Arbeiders komt allen in volle sterkte.

Spies Stop, stop. Niet te opruiend. In volle sterkte moet niet in de krant.

Krantenjongen Vanavond 4 mei is er een protestmeeting bij de Hay Market. Arbeiders komt allen.

Spies Toen ik er heen ging 's avonds was ik bang. Toen ik er kwam, was ik teleurgesteld. Er waren niet veel mensen, 1200 ongeveer. Misschien kwam het door het weer. De Hay Market is gewoon een open plek.... En de arbeiders van Chicago zijn gewend om buiten te vergaderen, we kunnen vergaderzalen niet betalen.... Maar als het koud is zijn er toch minder mensen. Misschien waren zo op een andere meeting. Er waren veel meetings die dagen. Ik klom op een vrachtkar en begon mijn toespraak. We moesten geen overhaaste dingen doen! Zei ik, maar we vechten door. Elke dag komen er meer stakers bij. Toen we begonnen op 1 mei waren we met ruim 30.000. En we zijn nu op weg naar de 90.000. Het gaat goed! Zoiets zei ik en na mij kwam nog een spreker, hij is opgehangen,

net als ik, Parson. Toen de derde spreker bezig was, Fielder, begon het te regenen. Veel mensen gingen weg. Niet weglopen, riep Fielder.... Ik word net zo goed nat als jullie, en ik heb ook niet zo lang meer nodig! Maar veel mensen gingen weg, zeker de helft, Met een kleine groep bleven we over en gingen we door.

En opeens was daar politie, met 180 man, hoorde ik later.

"Deze vergadering is ontbonden" riep de officier.

"Waarom?"

"Samenkomsten die niet vreedzaam zijn, zijn verboden."

"We zijn toch vreedzaam?"

Even was het stil. Het leek of niemand goed wist wat te doen.

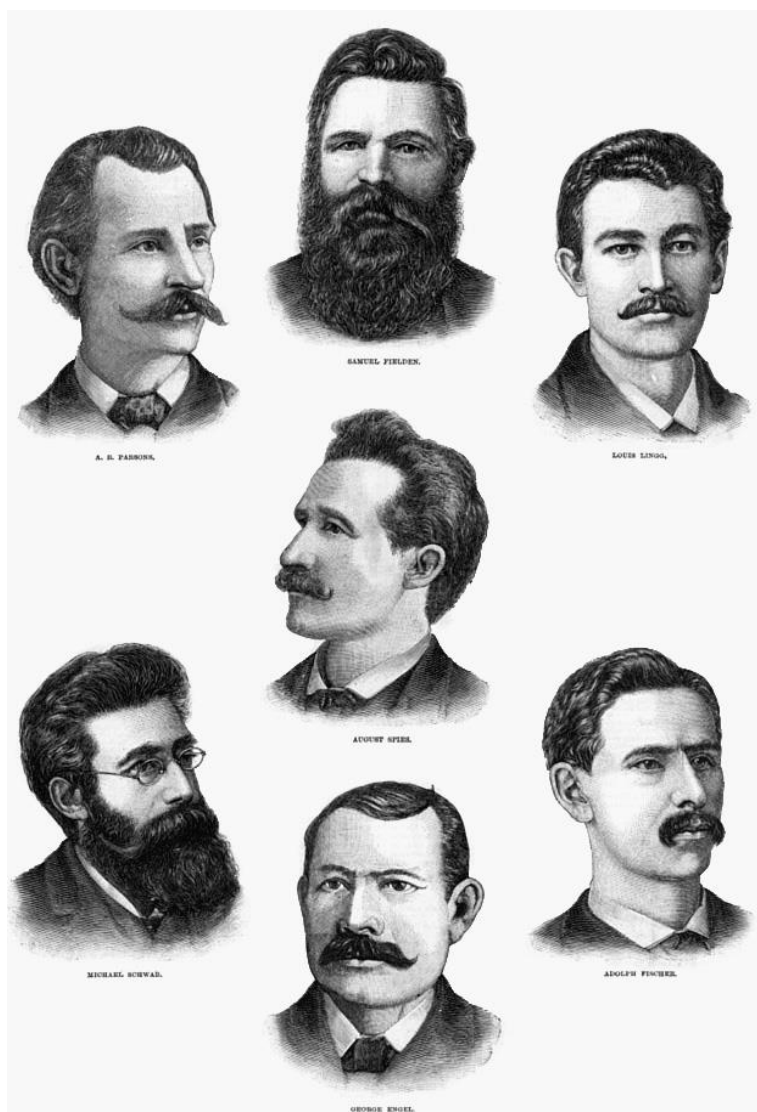
Toen begon Fielder, de spreker langzaam van de kar te klimmen en toen opeens gooide iemand die bom. Vlak voor de agenten ontplofte die.

1 agent werd gedood, 70 gewond.

De politie begon te schieten en wij vluchten alle kanten op.

De volgende dag werd ik, met nog meer mannen, gearresteerd...

door... iemand van het particuliere detectivebureau Pinkerton.

Lied: (Lied van de strop)

Zeg eens, weet je hoe beulen stroppen knopen?

'n Lus, een knoop, een knoop erop

Een touw dat glijdt, dan heb je een strop

Dat is hoe beulen stroppen knopen

Denk je dat je nog ooit uit die strop kunt komen

Kop erin dat gaat heel vlug

Maar dan kan je niet meer terug

Want je hangt, je zult niet meer los komen

Zeg eens, zag je kameraden hangen

Het kan toch geen toeval zijn

Dat het steeds de onzen zijn

Die de heren aan hun galgen hangen

Weet je hoe de hoge heren wetten maken

'n Lus, een knoop, een knoop erop

Een touw dat glijdt, dan heb je een strop

Dat is hoe de heren wetten maken

Krantenmeisje Koop de Chicago Mail! Koop da Chicago Mail!

Ja, dat riep ik in die dagen. Koop de Chicago Mail

En ik dacht erachteraan, maar lees hem niet. Want dat die mensen de kranten kochten, dat was mijn brood. Maar dat ze die leugens en die hetzes lazen dat was tegen mijn belang, eigenlijk. Want over onze strijd, hoe rechtvaardig het is om maar 8 uur te werken en voor een loon waar je van leven kan, daarover had nooit iets gestaan in de Chicago Mail.

Maar nou kwamen ze los. Maandenlang, elke dag artikels.

- Dat je nou kon zien waar onrust op uitdraaide
- Interview met de treurende weduwe van de jonge agent die alleen zijn plicht deed.
- En zo iets een keer of zeven want zes agenten bezweken aan hun verwondingen in de weken na de bomontploffing.
- Dat iedereen die aanzette tot onrust, zware straf verdiende.
- Dat de vraag niet was of de juiste daders wel gepakt waren, maar dat de vraag' was of ar wel genoeg daders gepakt waren....

Die Meneer Powderly, van de Knights of Labor liet zich ineens interviewen en zei ook van dat soort dingen.

Gompers van echte vakbond, de AFL, niet. Die was ook tegen bommen zei hij, maar daarom hoefde je toch nog niet 8 onschuldige mensen te arresteren, en te veroordelen alleen omdat ze actief waren in

de 8 uren beweging en toevallig aanwezig waren, op een meeting waar iemand een bom gooide. Dat is geen rechtspraak.

En dat was ook zo.

Dat hele proces werd gebruikt om de mensen niet te laten denken aan wat er echt belangrijk was: dat de strijd van de arbeiders doorging? En dat ze zulke zware straffen kregen, was omdat zij de zondebokken werden voor de vechtlust van alle arbeiders.

Acht hielden ze gevangen.

Drie kregen lange gevangenisstraffen.

Vijf de doodstraf, maar 1 pleegde zelfmoord.

En op 11 november 1886 werden ze opgehangen...

En eentje had een vrouw, toch ook bijna een weduwe, die vroeg of ze haar man nog een keertje mocht zien en hem mocht vasthouden.

Dat mocht niet. En toen ze bleef vragen, werd ze gearresteerd en dat stond nou weer niet in de Chicago Mail.

Weet ik van de arbeiderskrant (GEBAAAR, KLETSEN ONDERLING)

Nou, ik heb dat verteld aan iedereen die op 11 november de Chicago Mail bij me kocht, Lekker!

De feiten staan in de krant*, zeggen ze dan....

(AL ROEPEND) De Chicago Mail! Lees de Chicago Mail! Het recht heeft zijn loop gehad! Lees de Chicago Mail

Mc Cormick Zie nou eens wat een zootje zo'n verhaal wordt. Vertellen ze een verhaal over 1 mei en als ze even warmlopen zitten ze in november! Hartje winter! In november kreeg ik trouwens last van kinkhoest. (HOEST) De grote economische verbanden! (HOEST) Darius

Darius Ja Pa.

Mc Cormick (HOEST) Lees jij even de grote economische verbanden (HOEST) voor! Papa kan niet zo goed spreken.

Darius (HAALT PAPIERTJE UIT ZIJN BROEKZAK EN LEEST) Ondanks alle antipropaganda zette de 8 urenbeweging door. Alleen al in 1886 waren er in de United States 665 stakingen voor kortere werkdagen, 381 mislukten er, maar 169 slaagden volledig en 117 hadden gedeeltelijk succes.

Mc Cormick Je hebt de verkeerde krant Darius.

Darius (GAAT DOOR) en de AFL groeide door (STOPT PAPIER IN ZIJN ZAK, BUIGT EN GAAT AF)

Mc Cormick De ekonomie dreigt in elkaar te storten door de acht uredag. (HOESTEND AF)

- Stem Ja, het is bijna afgelopen, maar we gaan hen niet het laatste woord laten. We zullen weer terecht komen bij 1 mei.
- (ALLEN OP, SPELERS ONDER EIGEN NAAM)
- Rik De gebeurtenissen die we hebben getoond zijn er de oorzaak van dat het Internationaal Socialisties Congres te Parijs de eerste mei uitroept tot strijddag van de arbeidersklasse van de hele wereld, te beginnen met 1 mei 1890.
- (ONDER DE VOLGENDE OPSOMMING BEGINNEN DE SPELERS TE MARCHEREN ÉÉN VOOR ÉÉN STEKEN ZE HUN RODE VLAGGEN OMHOOG)
- Helen De oproep wordt massaal gevolgd. In Australië, Duitsland, Roemenië, Polen, België, Nederland, de Verenigde Staten, Italië, Spanje, Engeland, Zweden, Noorwegen en Denemarken.
- Dries (AANVANG INSTRUMENTAAL "BEN JE VERGETEN")
Honderdduizenden en nog eens honderdduizenden mannen en vrouwen zijn de straat opgekomen om met de rode vlag te demonstreren
- Rik De eerste mei waren steeds dagen van grote moed en opoffering.
- Lisette 1 Mei vieren betekende; niet gaan werken, betekende staken, betekende vrijwel zeker ontslagen worden en een nieuwe baas moeten zoeken.
- Jan Maar ondanks dat waren de straten jaar na jaar vol arbeiders en arbeidsters die hun verlangen naar het socialisme toonden.
- Rik De eerste mei waren steeds dagen van vastberaden strijd tegen het kapitalisme:
- Dries De bazen en de profiteurs begrepen de manifestaties als een bedreiging van hun macht.
- Helen Toen de eerste mei 1906 naderde, stopte de bourgeoisie in Frankrijk haar huizen vol voedsel en drinkwater en ze maakten hun kapitalen over naar het buitenland. Anderen vluchtten het land uit.
- Rik De eerste mei waren steeds dagen van trotse kracht en Internationale verbondenheid.
- Lisette Toen men in 1924 Zwitserse arbeiders een andere vrije dag aanbood als ze op 1 mei niet zouden staken, was het antwoord:
- Jan De eerste mei blijft onze dag wij akseptereren geen ruil al was het tegen drie weken vrij.
- Dries Zelfs vanuit de gevangenissen van het fascistiese Roemenië van 1926 klonk op de eerste mei de Internationale uit de cellen waarin arbeiders gevangen zaten.
- Rik De eerste mei waren steeds dagen van onderdrukking, politieterror en intimidatie.

LIEDEREN: De banken zijn van marmer

Ik reisde heel het land af
Ik zag overal waar ik kwam
Op de velden mensen zwoegen
Voor een schrale boterham

Maar de banken zijn van marmer
Met voor elke deur een wacht
In de kluizen ligt het zilver
Waar de werkmens krom voor lag

Overal in de fabrieken
Mannen, vrouwen aan de band
Krijgen na een week lang zweten
Een paar stuivers in de hand

Maar de banken zijn van marmer
Met voor elke deur een wacht
In de kluizen ligt het zilver
Waar de werkmens krom voor lag

Ondergronds daar kapt de kompel
't Zwarte goud uit 't graniet
Maar zijn kinderen verkleumen
Geld voor kolen heeft hij niet

Maar de banken zijn van marmer
Met voor elke deur een wacht
In de kluizen ligt het zilver
Waar de werkmens krom voor lag

Al die kindermonden vullen
Iedere dag dezelfde strijd
't Is het lot van elke huisvrouw
Voor zichzelf heeft ze geen tijd

Maar de banken zijn van marmer
Met voor elke deur een wacht
In de kluizen ligt het zilver
Waar de werkmens krom voor lag

Hoelang blijven we nog wachten
Kom verworpenen ontwaakt
Laat ons daar de rijkdom halen
Die we zelf hebben gemaakt

Maar de banken zijn van marmer
Met voor elke deur een wacht
In de kluizen ligt het zilver
Waar de werkmens krom voor lag

14 – 16 uren werken
Tot ook jij versleten bent
Smijten ze je op de mestvaalt
Voor jou zo een andere vent

Voor 't licht wordt al van huis af
Tot lang na 't donker wordt
Wat je voor je vrouw en kinderen
Ook wil zijn je schiet te kort

Kameraden kom de straat op
En geef kracht aan onze eis
8 uur werken, 8 uur slapen
8 uur eigen vrije tijd

Uit geput door slechte voeding
Weinig slaap en 't zware werk
En zo slopen ze je krachten
Ook al ben je nog zo sterk

Als we één zijn kameraden
Samen op die eis gaan staan
Gaan de bazen door de knieën
Sluit je bij de vakbond aan

Kameraden kom de straat op
En geef kracht aan onze eis
8 uur werken, 8 uur slapen
8 uur eigen vrije tijd

Lied van de strop

Zeg eens, weet je hoe beulen stroppen knopen?

'n Lus, een knoop, een knoop erop

Een touw dat glijdt, dan heb je een strop

Dat is hoe beulen stroppen knopen

Denk je dat je nog ooit uit die strop kunt komen

Kop erin dat gaat heel vlug

Maar dan kan je niet meer terug

Want je hangt, je zult niet meer los komen

Zeg eens, zag je kameraden hangen

Het kan toch geen toeval zijn

Dat het steeds de onzen zijn

Die de heren aan hun galgen hangen

Weet je hoe de hoge heren wetten maken

'n Lus, een knoop, een knoop erop

Een touw dat glijdt, dan heb je een strop

Dat is hoe de heren wetten maken